WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Maa- ja metsätalousvaliokunta

21.11.2025

Viite: VNS 7/2025 vp

Asia: Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa Strateginen toimintaympäristö-analyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045

WWF kiittää mahdollisuudesta lausua tässä asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Katsomme tulevaisuusselontekoa erityisesti ekologisen kestävyyden merkittävyyden näkökulmasta. Ilmastonmuutos ja luontokato eivät ole kaukana tulevaisuudessa, vaan ne vaikuttavat jo nyt meihin kaikkiin. Sitaateissa olevien poimintojen korostukset on lisätty.

Ympäristön nykytila

Tuorein tieto Suomen luonnon tilasta: viralliset luonto- ja lintudirektiivien arvioinnit osoittavat suomalaisen luonnon tilan edelleen heikentyneen. Ilmastonmuutos ja luontokato linkittyvät toisiinsa, ja ne on ratkaistava yhdessä.

EU komission Suomen edustuston tiedotteessa, joka koskee Euroopan ympäristökeskuksen tuoretta raporttia https://finland.representation.ec.europa.eu/uutiset/eun-ymparistokeskuksen-raportti-2025-paastoja-ja-ilmansaasteita-vahennetty-mutta-tama-ei-riita-2025-09-29_fi, todetaan:

> "EU:n politiikkojen täytäntöönpano ja ympäristötavoitteiden saavuttaminen ovat ratkaisevan tärkeitä terveen yhteiskunnan ja kilpailukykyisen talouden kannalta. Myös ympäristön ja talouden välistä yhteyttä on arvioitava uudelleen."

Stockholm Recilience Center julkisti tilannearvion aiemmin syksyllä perustuen kattavaan tieteelliseen Planetary Health Check 2025 -julkaisuun https://www.stockholmresilience.org/news--events/general-news/2025-09-24-seven-of-nine-planetary-boundaries-now-breached.html . Yhdeksästä planetaarisesta rajasta jo seitsemän on ylitetty, mikä tukee hälyttävällä tavalla tulevaisuusselonteon viestiä.

Tulevaisuusselonteon liitteessä 1 on tiivistelmä toimintaympäristöanalyysissä arvioiduista muutoksista ja niiden vaikutuksista Suomeen. Luontoon ja ympäristöön liittyen on kirjattu (s. 127):

> **”23. Luonnon monimuotoisuus köyhtyy**
> Luontokato etenee myös Suomessa. Suurimmiksi Suomen luonnon monimuotoisuuteen kohdistuviksi **paineiksi on tunnistettu metsätalous, maatalous, rakentaminen sekä saastuminen ja ilmastonmuutos**. Myös maa- ja metsätalous on suoraan ekosysteemipalveluihin perustuvaa liiketoimintaa, jonka sietokykyä tuholaisille ja sään ääri-ilmiöille monimuotoiset ja hyväkuntoiset ekosysteemit tukevat.”

”24. Ympäristön tila heikkenee

Suomen ympäristön tilassa ongelmia on yhä paljon. **Maaperän heikkenevän kunnon aiheuttama kemikaalien ja ravinteiden kasvava huuhtoutuminen vaikuttaa haitallisesti Itämereen ja muihin vesistöihin.** Maalta tulevaa kuormitusta on pyritty vähentämään jo kauan, mutta toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä, ja ravinnekuormitus on edelleen Itämeren suurin ongelma. Kaikilla merialueilla rehevöitymisen vaikutukset häiritsevät luonnon monimuotoisuutta ja ravintoverkon toimivuutta. Pintavesien kemiallista tilaa ei luokitella hyväksi missään päin Suomea. Noin puolessa Suomen vesistökohteista on liikaa elohopeaa.”

Tulevaisuusselonteon suosituksia

WWF:n näkemyksen mukaan tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa tukee selkeästi sitä, että on aika nähdä luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen keskeisenä edellytyksenä yhteiskuntamme hyvinvoinnille ja turvallisuudelle meillä ja globaalisti. Mitä vahvempi luonto, sitä vahvempi ja turvallisempi yhteiskunta on nyt ja tulevaisuudessa. Tulevaisuusselonteko myös korostaa sitä, että kestävyyteen on panostettava tänään. Tulevaisuus ratkaistaan nyt.

Globaalit rakenteet ja voimasuhteet, ja Suomi niiden osana, ovat monella tapaa risteyskohdassa. Luontokato etenee vaarallista vauhtia, ilmastokriisi syvenee ja eriarvoisuus kasvaa. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon neljä skenaariota vuoteen 2045 osoittavat pelottavallakin tavalla, miten merkittävästi erilaisessa tilanteessa voidaan Suomessakin olla vain 20 vuoden kuluttua.

Suomen pitkäaikainen linja on korostaa sääntöpohjaista kansainvälistä yhteistyötä eli tukea skenaariota, jota tulevaisuusselonteossa kutsutaan Yhteistyön maailmaksi. Selonteko kirjaa selkeästi, miten Yhteistyön maailmassa voidaan luoda lisäarvoa ja turvallisuutta.

Suomen tulee siis omalta osaltaan toimia johdonmukaisesti yhteistyön maailman edistämiseksi sekä kansainvälisillä foorumeilla, EU:ssa että kotimaan politiikassa.

Yhteistyön maailmaan varautuminen edellyttää selonteon mukaan Suomelta – Nostoja yhteistyön maailmasta -Mitä tulisi tehdä tänään mm. (s.47)

”**Ekologiselle ja sosiaaliselle kestävyydelle tulee määritellä planetaariset rajat, joiden puitteisiin muut lakisääteiset velvoitteet asetetaan**. Tulevaisuus- ja kestävyyskysymykset on huomioitava lainsäädännössä mm. tulevaisuusvaliokunnan roolia vahvistamalla.

Suomi tarvitsee yhteisen poliittisen tahtotilan Suomen kehityksen ja yhteiskunnallisen kestävyysmurroksen suunnasta. Julkisen sektorin tulee vahvistaa johtajuutta vihreän siirtymän ja kestävyysmurroksen edistämisessä. Julkisen sektorin viranhaltijoiden virkavastuuta kestävyysmurroksen edistämisestä oikeudenmukaisella tavalla on vahvistettava.”

Planetaaristen rajojen merkitystä on nostanut myös eduskunnan tulevaisuusvaliokunta mietinnössään (TuVM 1/2025 vp):, joka koskee valtioneuvoston kestävän kehityksen Agenda2030:n täytäntöönpanoa koskevaa selontekoa:

> ”Tulevaisuusvaliokunta toteaa, että **kestävä kehitys on nähtävä projektina, jossa inhimillinen toiminta tulee sovittaa tutkimusperustaisesti määriteltyihin planeetan ekologisiin reunaehtoihin** ekologisten järjestelmien toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Tutkimuksessa tätä kutsutaan vahvan kestävyyden malliksi.”

Ympäristöstä huolehtimisen merkitys nousee kaikissa skenaarioissa. Tulevaisuusselonteon worst-case -skenaariossa Murtuva maailma, jossa Suomen on korostuneesti pärjättävä omillaan, sanoitetaan tästä hyvin vahvasti.

Murtuvaan maailmaan varautuminen edellyttää selonteon mukaan Suomelta - Nostoja murtuvaan maailmaan varautumisesta – mitä tulisi tehdä tänään? (s. 81 - 82):

> "**Resursseja ja prioriteetteja tulee suunnata siihen, etteivät ekosysteemien ja ilmastonmuutoksen keikahduspisteet realisoidu**. Mahdollinen keikahduspisteiden aiheuttama ympäristöromahdus ja sosioekonomisten riskien laajuus vaatii ennakoivaa varovaisuusperiaatetta. Ilmastonmuutoksesta seuraavia hyvinvointi-, terveys- ja ympäristöuhkia on ennakoitava.”
>
> **”On tehtävä kaikki mahdolliset ympäristö-, luonto- ja ilmastoriskejä ennaltaehkäisevät toimet kustannusten moninkertaistumisen estämiseksi**, keskiössä ilmastonmuutoksen ja ympäristön saastumisen torjuminen sekä luontokadon pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden kääntäminen elpymisuralle. Ympäristöasioissa on siirryttävä vapaaehtoisuudesta tiukempaan sääntelyyn. Alueiden käytössä on varauduttava ilmastonmuutoksen aiheuttamiin riskeihin.”
>
> ”Eri sektoreilla on **varauduttava sään ääri-ilmiöihin**, kuten rankkasateet, myrskyt, pitkät hellejaksot ja runsaslumiset talvet pohjoisessa. **Puhdas vesi on turvattava** ja luonnonvarojen kestävän käytön rajat varmistettava kiertotalouden ratkaisujen vahvistamiseksi. **Suojelualueverkostoa ja ennallistamistoimia on vahvistettava.**"

WWF haluaa vielä kiinnittää ympäristövaliokunnan huomiota myös tulevaisuusselonteon osaan, johon on kirjattu valmistelussa tunnistettuja skenaarioista riippumattomia, päätöksenteon kannalta tärkeitä ja erityistä huomiota vaativia asioita Suomen tulevaisuusvalmiuden kehittämisessä. ”Skenaarioiden vaikutusanalyysissä on tunnistettu skenaarioista riippumattomia toimia – **asioita, joita tulee edistää joka tapauksessa tässä hetkessä** Suomen tulevaisuus-valmiuden kehittämiseksi.” Näistä yksi on kestävyysmurros.

> ”Ympäristölliset (s. 97)
> 21.
> **Kestävyysmurrosta on edistettävä suunnitelmallisesti ja laaja-alaisesti. Ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen keskinäiset riippuvuudet tulee tunnistaa ja hakea kokonaisvaltaisia ratkaisuja**. On huomioitava ympäristöllisen,

sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävyyden väliset ristiriidat ja vahvistettava keskinäishyötyjä. Yritysten tulee varautua vastuullisuusvelvoitteidensa lisääntymiseen ja kehittää jaettuja rahoitus- ja riskienhallintamalleja. Kaikkeen julkisorganisaatioiden kanavoimaan yritysrahoitukseen ja tukiin tulee asettaa kestävyyskriteerit ja tavoitteet.
22.
Ilmastonmuutosta on hillittävä sekä vähentämällä päästöjä että **lisäämällä nieluja. On panostettava ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.**
23.
Luonnon tilaa on parannettava laajasti eri ekosysteemeissä ja yhteiskunnan sektoreilla sekä suojelualueilla, että niiden ulkopuolella."

Tulevaisuusselonteko kannustaa toimimaan nyt

Tulevaisuusselonteon kirjaukset ekologisen kestävyyden keskeisestä merkityksestä Suomen tulevaisuudelle eivät saa jäädä pelkäksi paperiksi. Niihin pitää käytännössä tarttua tänään. Jokainen heikentynyt metsä, rehevöitynyt järvi ja kuormittunut ekosysteemi kaventaa tulevaisuuden hyvinvoinnin mahdollisuuksia. **Elinvoimainen luonto ja puhtaat vedet on Suomelle keskeinen huoltovarmuustekijä.**

Tulevaisuusselonteko korostaa, että asioita tulisi tehdä jo nyt. Eduskunnan käsittelyssä oleva valtioneuvoston vuoden 2026 talousarvioesitys on selkeässä ristiriidassa tulevaisuusselonteon suositusten kanssa. Luonnon suojelu ja ennallistaminen, jotka tukevat Suomen resilienssiä, huoltovarmuutta ja tulevaisuuskestävää taloutta sekä luovat paikallisesti työtä, ovat jääneet vaille riittävää rahoitusta. Budjettiesitykseen sisältyy useita luonnolle ja ilmastolle haitallisia tukia ja muita taloudellisia kannusteita, jotka mahdollistavat luontokatoa ja ilmastokriisiä ylläpitäviä toimia.

Pyydämme maa- ja metsätalousvaliokuntaa kirjaamaan lausuntoonsa kehotuksen valtioneuvostolle ryhtyä kiireellisesti toimiin Suomen ekologisen kestävyyden parantamiseksi ja korostamaan siinä mm. riittävän luontorahoituksen, haitallisten tukien poiston ja ennallistamisen tärkeyttä.

Maailman Luonnon Säätiö, World Wide Fund for Nature, Suomen rahasto sr. (WWF Suomi)

Elina Erkkilä
Suojelujohtaja

Raija-Leena Ojanen
Oikeudellinen neuvonantaja

Lisätietoja: Raija-Leena Ojanen, raija-leena.ojanen@wwf.fi , p. 0505990232